

• назви одиниць міри та ваги: **кілометр, сантиметр, кілограм** (*У двадцять чотири випурхнула заміж за найбажанішого нареченого в радіусі трьохсот кілометрів*).

Велику частку серед виявлених іменників-комполітів становлять назви осіб, які відносимо до певних тематичних груп:

• соціальний статус, роль у суспільстві, матеріальне становище: **головнокомандувач, однокласник, чорнороб, співвітчизниця** (*А німкені й діла не було, виконуються її накази чи ні: головне – наказати, ще раз скористатися позицією головнокомандувача*);

• рід заняття, діяльність: **мореплавець, роботодавець, посудомийка, куховар, кінооператор, хореограф, фотокореспондент, сантехнік** (*Нічого особливого, але крізь них, немов крізь віконце кінооператора, яке він робить із пальців, аби побачити гарний кадр, виднілася балабуха телевежі*);

• родинні стосунки: **одноплемінник** (*Коли вона повідомила, що на вечірці буде багато її одноплемінників, ще більше забажав там побувати*).

Наталка Доляк у своєму романі «Гастарбайтерки» створює власну стильову атмосферу завдяки складним словам. Кожен іменник-комполіт виконує певну стилістичну роль. Письменниця здебільшого звертає увагу на відображення кризового моменту життєвого шляху персонажа. Головне – передати стан особистості в тяжкій для неї ситуації. Герої Наталки Доляк – це українки-заробітчанки, які за різних обставин змушені виїхати за кордон і важкою працею заробляти гроші. Письменниця прагне якомога повніше і виразніше показати психологічний стан своїх героїв. Спостерігаємо це у таких контекстах: «3 роками притупився біль від розлуки з рідним містом над Дніпром. Фізична втома перекинула шлюзи до головного мозку, до спогадів, роздумів та самокопань» [3, с. 74].

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Як свідчить матеріал дослідження, найбільшу групу іменників-комполітів, які функціонують у романі «Гастарбайтерки», становлять іменники на позначення осіб та з конкретно-предметним значенням. Кожен іменник-комполіт виконує певну стилістичну роль у романі. Здійснений аналіз семантики і стилістичних функцій використання складних слів у романі «Гастарбайтерки» дозволяє стверджувати, що Наталка Доляк продовжує традиції використання іменників-комполітів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азарова Л. Є. Складні слова в українській мові: структура, семантика, концепція «золотої» пропорції [монографія] / Л. Є. Азарова, — Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2000. — 222 с.
2. Ганич Д. І. Словник лінгвістичних термінів / Д. І. Ганич, І. С. Олійник. — К : Вища школа, 1958. — 360 с.
3. Доляк Н. Гастарбайтерки: роман / Наталка Доляк; передм. О. Хвостової; худож. Н. Величко. — Харків: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2012. — 256 с.
4. Клименко Н. Ф. Словотворча структура й семантика складних слів сучасної української літературної мови / Н. Ф. Клименко. — К : Наук. думка, 1984. — 254 с.

Шама Т.

Науковий керівник - доц. Розумович О.А.

ДО ПИТАННЯ ПРО МІСЦЕ ПЕРСОНАЛІЗМУ У ХРИСТІЯНСЬКІЙ АНТРОПОЛОГІЇ

Складність християнства, що простежується вже у його основах, тобто догматиці, завжди давала багатий «формальний» ґрунт для дискусій, конфліктів, розколів протягом всього його існування. Зокрема, у християнській соціології найчастіше конфліктували універсалістська і партикуляристська тенденції, натомість в антропології — персоналістський і трибалістський підходи до розуміння віровчення. Зрозуміло, що в різні періоди той або інший підходи в залежності від історико-культурних обставин одержував перевагу, тим не менше, можна з певністю ствердити, що саме універсалізм з одного боку і персоналізм з іншого і є тими невід’ємними характеристиками християнства, які визначають не тільки його специфіку і унікальність, але і здатність до постійного оновлення. З цього приводу доречно навести слова німецько-американського теолога П. Тілліха: «Якщо яка-небудь група (як і індивід) переконана, що володіє істиною, то тим самим вона автоматично відкидає всі домагання на володіння істиною яка суперечить її власній» [1, с. 410].

Звернімося до Святого Письма. Слова Ісуса Христа: «...Не турбуйтеся для душі вашої, що вам їсти і що пити, ні для тіла вашого у що одягатися» [4, Матф., XI, 25]; «Я прийшов порізнити чоловіка з його батьком, дочку з її матір’ю і невістку з її свекрухою» [4, Матф., X, 35], а також апостола Павла: «Не кажіть неправди один на одного, якщо скинули з себе людину старозавітну з її вчинками, та зодягнулися в нову, що відновлюється для пізнання за образом Творителя її, де нема ані елліна, ані іудея, обрізання та необрізання, варвара, скіфа, раба, вільного, — але все та в усьому Христос» [4, Колос., III, 9-11], — по-суті, є закликом порвати з усіма «старозавітними» цінностями: матеріальним добробутом, соціальним станом, сім’єю, етнічною належністю заради «потреб душі» власної особи. Тут висувається також цілком

нова антропологія: «оновлена», «новозавітна» людина, тобто, християнин — це, в першу чергу особа (персона), яка пізнала себе за образом Божим, де, зрозуміло, «зовнішні» обставини існування втрачають будь-яке значення. Цей аспект християнства особливо глибоко розробив один з «отців церкви» — св. Августин Аврелій (354-430 рр.).

Августин засновує свою антропологічну концепцію на біблійному: «І Бог на Свій образ людину створив, на образ Божий її Він створив, як чоловіка та жінку створив їх» [4, Бут., I, 27]. Загострюючи увагу на несумірності Творця і творіння, мислитель разом з тим і надзвичайно високо підносить людину у «ланцюгу світобудови», підкреслюючи «закладеність» в людині прагнення до Бога: «І людина, ця найменша частина творіння Твого..., така малозначуща ланка у творінні Твоєму, дерзає оспівувати Тобі хвалу. Але Ти сам спонукаєш її до того, щоб вона знаходила блаженство у звеличуванні Тебе» [2, с. 582]. Таким чином, все, що в людині є людського, полягає в її нерозривному зв'язку з Богом: «Отже, я не існував би, Боже мій, не існував би взагалі, якщо б Тебе не було в мені. Або, скоріше, я б не існував, коли б я не був у Тобі, "з Якого, через Якого і в Якому — усе"», а також у спрямованості особи до Творця: «Дай мені, Боже мій, і віддай мені Себе — я люблю Тебе! Оскільки моя любов ще надто квола, зроби її сильною. Я не можу виміряти, скільки недостає моїй любові, щоб вона була достатньою, щоб моє життя кинулося у Твої обійми і не відривалося, доки не сховається в тайні Твого обличчя [4, Пс., XXXI, 21]. Я знаю, тільки те, що всюди, крім Тебе, не лише поза мною, а і у мені я відчуваю нудьгу, а всі скарги, що не є моїм Богом, — це для мене нестатки» [3, с. 269].

Отже, зв'язок людини з Богом, а також спілкування з ним в Августина має особистий (персональний) характер: теолог звертається до Бога як до абсолютної особи (але все-ж таки особи!) і називає його «мій Бог», підкреслюючи цим, що Бог створив на свій образ не рід людський, а саме окремо взяту людину, а тому і відповідальність перед ним кожна людина несе особисто.

У зв'язку з цим Августин наголошує: незважаючи на незліченну кількість народів, «що живуть на обличчій земному кожний за особливими уставами і звичаями, і розрізняються між собою незліченим різноманіттям мов, зброї, посуду, одягу», тим не менше, людство насправді поділяється тільки на дві частини — «град земний» і «град небесний». До першого відносяться ті, «що бажають жити у світі свого роду згідно плоті»; до другого — «бажаючі жити також згідно духу». Перший «град» (тобто «місто-держава» — «поліс») — нехристиянський: у ньому «панує хіть панування, яка управляє і правителями його і підпорядкованими йому народами»; це — «поліс» диявола. Натомість другий, в якому немає «ні елліна, ні іудея, ані варвара, скіфа, раба, вільного», — християнський, в ньому «по любові служать один одному взаємно і настоятелі, керуючі, і підлеглі, підкорюючись» [2, с. 602]. Немає сумніву, що ця любов повинна служити тільки одній меті — допомогти людині настільки, щоб її життя «кинулося» в обійми Бога і «не відривалося, доки не сховається в тайні Його обличчя» [4, Пс., XXXI, 21].

Таким чином, в самому осередді християнства перебуває особистий зв'язок людини (персона) і Бога (абсолютної персона), що свідчить про персоналізм християнської антропології. Слід визнати, що саме персоналізм і надає цій релігії універсалістського характеру, оскільки для спілкування з абсолютною персоною втрачає значення належність людини до будь-якої спільноти, крім «граду небесного».

ЛІТЕРАТУРА

1. Тиллих П. Християнство и встреча мировых религий / Пер. Е.А. Жуковой и О.В. Боровой // Тиллих П. Избранное: Теология культуры / Тиллих П. / Гл. ред. и сост. С.Я. Левит; Отв. ред. С.В. Лёзов; Пер. англ. Е.Г. Балагушкина, О.В. Боровой [и др.]. — М.: Юрист, 1995. — [479 с.] — (Лики культуры). — С. 396-441.
2. Августин. [Фрагменты] / Аврелий Августин // Антология мировой философии в 4 т. Т.1. Философия древности и средневековья. Ч.2. / Ред. коллегия: В.В. Соколов (ред.-сост. и авт. вступ. статьи), В.Ф. Асмус, В.В. Богатов и др. — М.: Изд-во соц.-эконом. л-ры «Мысль», 1969. — 936 с. (АН СССР. Инт-т философии. Философ. наследие). — С. 581-605.
3. Святой Августин. Сповідь / Августин Аврелій / Пер. з латин. Юрія Мушака. — 2-е видання. — К.: Основи, 1997. — 310 с.
4. Біблія. Книги Священного Писання Старого та Нового Завіту. В укр. пер. з парал. місц. та дод. / Пер. патр. Філарета (Денисенка) за Біблією рос. мовою, яка була перекл. з євр. та грец. мов у др. пол. XIX ст. (Синод. вид. Рос. бібл. тов. Москва, 2002) / патр. Філарет (Денисенко). — Київ: Вид. Київ. патр. Укр. прав. церкви Київ. патр., 2004. — 1408 с.

Рожанська В.

Науковий керівник – доц. Розумович О. А.

Г ЕНДЕР У ПСИХОЛОГО-ФІЛОСОФСЬКОМУ ВИМІРІ

Філософська думка багато сторіч викристалізувала певне знання про чоловічий / жіночий гендер, формувала різні положення стосовно його природи. До середини ХХ ст. статеві належності індивіда вважалась біологічним фактом, з якого автоматично виводились усі тілесні, соціальні й психологічні відмінності між чоловіками й жінками. Першим ввів у науковий вжиток термін «гендер» психолог Р. Столлер у 1968 р.